

ELEME MAÇINDAN ÜLKE BARIŞINA:

DIDIER DROGBA

MERVE ÇAKIR

Araştırma Asistanı

ORSAM

“

Uzun süre çözüm yollarına erişim açısından kolaylaştırıcı görevi gören spor, 2005'te Fildişi Sahili'nde ülkeyi bölen bir iç savaşı durdurma eşğine getiren Dünya Kupası elemeleriyle birlikte banış aracına dönüşmüştür.

”

Sporun insan hayatı ve toplumsal hafızada edindiği konum, onu fiziksel ve zihinsel bir aktivite olmaktan öteye taşıyarak araçsallaştırmış ve bireylerden devletlere kadar küresel sistemdeki tüm aktörlerin sporu farklı amaçlara hizmet eden bir araç olarak kullanmasına zemin hazırlamıştır. Öyle ki 1980'lerde Sokol olarak bilinen jimnastik hareketlerin 1920'lerin sonunda Spartakiada dönüşümünde,

1934'te İtalya'da düzenlenen Dünya Kupası'nda, Berlin'deki 1936 Yaz Olimpiyatları'nda ve 1955'te Çekoslovakya Strahov Stadyumu'nda organize edilen kitlesel egzersiz etkinliklerinde görüldüğü gibi devletler sporu kendi ideolojilerini yaymak için bir iletişim aracı olarak kullanırken Soğuk Savaş yıllarında ABD ile Çin arasındaki yakınlaşmayı başlatan masa tenisi daveti yahut

Güney Kore'nin Pyeongchang kentinin ev sahipliğini yaptığı 2018 Kış Olimpiyat Oyunları töreninde Kuzey Koreli ve Güney Koreli sporcuların "Birleşik Kore" bayrağı altında yürümesi gibi adımlar sporun üstlendiği uzlaşma ve arabuluculuk rolünü pekiştirmiştir.

Başta futbol olmak üzere sporun görünüşte apolitik alanı politik manevralar için bir hareket alanı olmuş, eski futbolcu George Weah'ın Liberya'daki başarılı cumhurbaşkanlığı adaylığından Mısır'ın profesyonel

futbolcusu Mohamed Salah'ın kıtadaki en etkili figürlerden biri olarak yükselişine, birçok kişi tarafından "Afrika için zafer" olarak kutlanan Fransa'nın Dünya Kupası zaferine kadar spor geniş bir coğrafya üzerinde sınırlamalara, zorluklara ve çatışmalara rağmen birleştirici ve motive edici bir unsur olmuştur. Uzun süre çözüm yollarına erişim açısından kolaylaştırıcı görevi gören spor, 2005'te Fildişi Sahili'nde ülkeyi bölen bir iç savaşı durdurma eşliğine getiren Dünya Kupası elemeleriyle birlikte barış aracına dönüşmüştür.

Dünyanın en büyük kakao çekirdeği üreticisi olarak bilinen Fildişi Sahili, 1970'lerde genellikle barış ve istikrarına, üretken bir iş gücüne yönelik politikalarına ve elverişli ticaret hadlerine atfedilen yüksek ve kapsayıcı büyüme oranlarına sahip olmuş; 1980'lerdeki kur krizleri büyümede sorunlar yaratsa da 90'lı yılların ortalarında uygulanan makroekonomik politikalar ve yapısal reformlar ekonomik büyümede canlanmayı sağlamıştır. Ancak 1990'ların Fildişi Sahili'ni esir alan siyasi belirsizlik ve ardından da 19 Eylül 2002 darbe girişimi ülke ekonomisinde ciddi bir tahribata yol açmıştır. İsyancılar Abidjan'ı alma girişimlerinde başarısız olsa da ülkenin kuzey yarısını işgal ederek Fildişi Sahili'ni ikiye bölmüşlerdir. Tarafların sınırları sağlaştırmaları çatışmaları azaltırken 2004'te durma noktasına gelen gerilim 2005'te tekrar yükselmeye başlamış ve ülkeyi yeni bir kitlesel şiddet patlamasının eşğine getirmiştir.

LES ÉLÉPHANTS'IN KUPA MÜCADELESİ

Tüm bunlar olurken Fildişi Sahili futbol takımı Les Éléphants ilk FIFA Dünya Kupası'na katılmaya hak kazanmak için Sudan ile mücadeleye ediyordu. Takımın Sudan'ı yenmesinin ardından Mısır-Kamerun maçının da ülkenin lehine bitmesiyle Fildişi Sahili tarihinde ilk kez Dünya Kupası'na katılmaya hak kazandı. Ülke çapındaki milyonlarca Fildişili, gerginliklere ve bölünmelere rağmen Les Éléphants'ın Dünya Kupası'nda yer almak için Sudan'ı yenmesini izledi. Ancak en kritik an futbol sahasında değil, Les Éléphants'ın Al-Merrikh Stadyumu'ndaki sıkışık soyunma odasında meydana geldi. Ülkenin güneyinden ve kuzeyinden farklı dinlerden yetenekli sporcularla birleşmiş bir ekip olan takımın kaptanı ülkesinin tüm çeşitliliğini yansıtan Didier Drogba idi. Eşi komşu Mali'den dindar bir Müslüman kendisi ise dindar bir Hristiyan olan Drogba, tüm zamanların

en büyük Afrikalı futbolcularından biri olarak Fildişililer tarafından sevilen biriydi. Maç sonrası soyunma odasında kameraya yansıyan oyuncular, Drogba'nın önderliğinde bir nevi ritüel hâline gelen kutlamalarını yapıyorlardı. Tam bu sırada takım arkadaşlarıyla çevrili kaptan Didier Drogba, Fildişi halkına seslenmeye başladı:

Fildişi Sahili'nin erkekleri ve kadınları. Kuzeyden, güneyden, merkezden ve batıdan, bugün tüm Fildişililerin Dünya Kupası'na katılmak için ortak bir amaç doğrultusunda bir arada yaşayabileceğini ve birlikte oynayabileceğini kanıtladık. Kutlamaların insanları birleştireceğine dair size söz verdik, bugün diz çökerek size yalvarıyoruz. (Tam bu sırada tüm oyuncular dizlerinin üzerine çöktü) Affetmek. Affetmek. Affetmek. Afrika'da bu kadar zenginliğe sahip tek ülke savaşa girmemeli. Lütfen silahlarınızı bırakın ve seçimler yapın. Her şey daha iyi olacak.

“

Ülkenin hatta kıtanın en popüler futbolcularından biri olan Didier Drogba, ülkede barışın sembolüne dönüşmüştü. Ertesi yıl Drogba, Afrika'da Yılın Futbolcusu ödülünü aldıktan sonra ülkenin isyancıların kontrolündeki bölgesini gezerken olağanüstü bir açıklama yaptı. Fildişi Sahili ile Madagaskar'ın 3 Haziran 2007'de oynanacak iç saha maçının planlandığı gibi Abidjan'da değil, isyanın sembolik merkezi Bouake'de oynanacağını söyledi.

”

Drogba'nın sözleri tek başına ülkedeki çatışmaları sonlandırmasa da maç sonrasında ülkedeki gerilim azaldı ve her iki grubun liderleri, nihayetinde bir barış anlaşmasına yol açan diyalog süreci için yoğun bir çaba gösterdi ve 2006 yılında bir ateşkese varıldı. Ülkenin hatta kıtanın en popüler futbolcularından biri olan Didier Drogba, ülkede barışın sembolüne dönüşmüştü. Ertesi yıl Drogba, Afrika'da Yılın Futbolcusu ödülünü aldıktan sonra ülkenin isyancıların kontrolündeki bölgesini gezerken olağanüstü bir açıklama yaptı. Fildişi Sahili ile Madagaskar'ın 3 Haziran 2007'de oynanacak iç saha maçının planlandığı gibi Abidjan'da değil, isyanın sembolik merkezi Bouake'de oynanacağını söyledi. O dönemde bölgede çalışan bir gazeteci Başkan Laurent Gbagbo'nun bölgesinden güneyden biri olan Drogba'nın ülkenin kuzeyinde gezmesini ve böyle bir açıklama yapmasını “Drogba o zamanlar tam bir tanrı gibiydi” sözleriyle açıklıyordu. Duyurudan

kısa süre sonra, rakip gruplar arasında resmî bir barış anlaşması imzalandı. Bouake'deki oyunun sembolik jesti bir ülkeyi yeniden birleştirmiş gibiydi. Ülkenin kuzeyinden ve güneyinden gelen sivil ve savaşçılar hep birlikte galibiyeti kutladı.

İKİNCİ İÇ SAVAŞ TEHLİKESİ

5 yıllık ateşkes ve 2010 yılının Kasım ayında yapılan seçimlerin ardından Bağımsız Seçim Komisyonunun açıkladığı sonuçları kabul etmeyen Cumhurbaşkanı Laurent Gbagbo, görevi bırakmayı redde-

dince ülkeyi yeniden şiddet sardı. Gbagbo'ya bağlı güçlerle seçimi kazandığı açıklanan Alassane Uattara'ya bağlı güçler arasındaki çatışmalarda binlerce kişi yaşamını kaybetti, çatışmalardan sorumlu tutulan Gbagbo'nun 11 Nisan 2011'de Birleşmiş Milletler ve Fransız birliklerinin düzenlediği baskınla yakalanması ve tutuklanmasıyla şiddet bir şekilde kontrol altına alındı ve ülke tehlikeli başka bir iç savaştan son anda kurtuldu. Seçim sonrası şiddetin ardından kurulan Hakikat ve Uzlaşma Komisyonunda yer alan ve

savunuculuğunu yapan Drogba, Fildişi halkına barış çağrısını yineledi:

Ülkemin çok acı çektiğini biliyorum ve birçok Fildişilinin bunun tekrar olmasını istemediğini biliyorum ve bence bunu önlemenin en iyi yolu birlikte oturup birlikte konuşabilmek ve nedenlerini bulmak.

1978 yılında Fildişi Sahili'nin Abidjan şehrinde doğan Didier Yves Drogba Tébily, Fildişi Sahili ve Fransa arasında geçen çocukluğunun ardından futbol kariyerine 15 yaşındayken Fransa'da Levallois adlı yarı profesyonel bir kulüpte başladı, sonrasında ise kariyerini dünyaca ünlü kulüplerde sürdürdü. 2004 yılında Olympique de Marseille formasıyla "UNFP Yılın Oyuncusu" seçilen Drogba ardından Chelsea'ye transfer oldu, Premier League'de yılın en iyi oyun-

cuları arasında yer aldı. 2014 FIFA Dünya Kupası sonunda millî takım kariyerini sonlandıran Drogba, İngiltere'den Çin'e oradan Türkiye'ye uzanan aktif futbol yaşamını takımı Phoenix Rising FC'nin lig finali maçının ardından 40 yaşında tamamladı.

“

Fildişi Sahili'nde çok sayıda hastane ve okul inşa eden futbolcu, "İmkânları kısıtlı çocukların çiçek açmasını ve hayatlarında bir şeyler yapmasını istiyorum" sözleriyle tanımladığı Didier Drogba Vakfını ülkesinin hizmetine memur kıldı.

”

Futbolun en üst seviyesinde parlak kariyer yaşayan Drogba, enerjisini ve birikimlerini Fildişililerin yaşamlarını kolaylaştırmaya ve re-

fahlarını artırmaya adadı. Fildişi Sahili'nde çok sayıda hastane ve okul inşa eden futbolcu, "İmkânları kısıtlı çocukların çiçek açmasını ve hayatlarında bir şeyler yapmasını istiyorum" sözleriyle tanımladığı Didier Drogba Vakfını ülkesinin hizmetine memur kıldı. 2007 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) İyi Niyet Elçisi olarak atanmasına imkân sağlayan insani yardım ve aktivizm çalışmalarını sürdüren Drogba, 2018 yılında Monaco Merkezli "Peace and Sports" kurumunun başkan yardımcısı oldu. 2021 yılında ise Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Spor ve Sağlık İyi Niyet Elçisi seçildi. Sonuç olarak Sudan'daki küçük bir stadyumun sorunma odasında bir açıklamayla belki de ülkesinin kaderini değiştiren Drogba, dünyaya sporunun birleştirici gücünü gösteren en başarılı futbolculardan biri olarak tarihe geçti. ■